

תוכן העניינים

5	.....מבוא
8	.....מערכת הפועל
10	.....פעל, שלמים
16	.....פעל, משקל פעל
18	.....פעל, עו"י
22	.....פעל, ל"י
25	.....פעל, פ"א
26	.....פעל, פ"י
28	.....פעל, פ"נ ופוי"צ
29	.....בינוני פעול
30	.....נפעל, שלמים – פעיל
38	.....נפעל, שלמים – סביל
39	.....פיעל, שלמים ומרובעים
45	.....פיעל, ל"י
50	.....פיעל ופועל, שלמים
54	.....פעל, נפעל, פיעל, פועל, שלמים

55	.....הפעיל, שלמים
58	.....הפעיל והופעל, שלמים
61	.....פעל, נפעל, פיעל, פועל, הפעיל, הופעל שלמים
65	.....בניינים הפעיל, הופעל, פ"נ, פי"צ, ע"ו
68	.....הפעיל, פי"ו
72	פעל, נפעל, פיעל, פועל, שלמים, הפעיל הופעל שלמים, פ"נ, ...פי"צ, עו"י, פי"ו
76	.....הפעיל ל"י
78	.....התפעל, שלמים ומרובעים
83	.....התפעל, עו"י
85	.....התפעל ל"י

שלום למורים,

לפניכם אוסף תרגילים לעבודה בכיתה. התרגילים חוברו במהלך שנות עבודתי ברמת הביניים. הם הותאמו לכיתות שלימדתי בהן ונוסו פעמים רבות. הקבוצות המובאות הן אלה שנלמדו ברמה ג' וחלק מקבוצות רמה ד' לפי הדרישות באולפן היחידה לעברית באוניברסיטה העברית בירושלים.

עצות לכל עת

ישנן פעילויות שעשויות להתאים לכל שיעור פועל. אמנה כאן בקצרה כמה מהן.

א) כמה רעיונות להצגת אוצר המילים הרלוונטי לבניין ולגזרה מסוימים

(1) תמונות

צילומים שיש ביניהם קשר, המציגים רצף של פעולות או סיפור, או צילומים בודדים המתארים את הפעלים שבקבוצה

(2) ציורים / איורים

דף ובו איורי הפעלים מהקבוצה

(3) גזרי עיתונות

פרסומות, מודעות, כותרות שיש בהם הפעלים מהקבוצה

(4) סיפור מסגרת

מספרים בעל פה, תוך שיתוף הכיתה, סיפור הכולל את הפעלים מהקבוצה.

(5) טקסט

טקסט כתוב שהוא טקסט מקדים עם פעלים מהקבוצה

ב) כמה רעיונות לתרגול פועל

(1) מקהלה

אמירה בקול של נטיית פעלים מהקבוצה. כדאי להתחיל בפועל שנטייתו כתובה על הלוח ולעבור לפעלים נוספים וכן לפעלים בלתי מוכרים. ניתן להתחיל בדקלום הנטייה לפי הסדר ואחר כך לקפוץ מזמן לזמן ומגוף לגוף. ניתן לשתף את כל הכיתה במקהלה ואפשר לגוון – חצי כיתה חלק מהנטייה והחצי השני – חלק אחר, בנים, בנות, תלמיד בודד וכדומה.

(2) מקהלה: תלמיד – כיתה

תלמיד בוחר פועל ומדקלם את הנטייה, הכיתה עונה כהד אחריו.

(3) כל תלמיד גוף אחד

למשל: הפועל למסור: כל תלמיד (לפי סדר הישיבה או כשייקרא בשמו) אומר גוף אחד לפי סדר הגופים הכתוב על הלוח. מסרתי, מסרת, מסרת וכו'.

(4) שם פועל, גוף, זמן, תלמיד

המורה פותח/ת בהכרזה: שם פועל (למשל ללכת), זמן (למשל עתיד), גוף (למשל אני), שם תלמיד (למשל דניאל) – התלמיד אומר את הפועל וממשיך בהכרזה דומה. למשל: לפנות, היא, אתמול + דניאלה: דניאלה: פנתה. וחזר חלילה עד שכל התלמידים תרגלו פועל אחד לפחות.

(5) כרטיסי הברקה

יש להנחות מראש לאיזה גוף / זמן מצפים. למשל, אפשר להראות כרטיסי הברקה שכתובים עליהם פעלים בעבר ולבקש מהתלמידים לומר את הפועל שבכרטיס ואותו הגוף באותו הפועל בעתיד או בהווה.

(6) תרגיל "שני צדדים"

עבודה בזוגות שבמסגרתה כל תלמיד בודק את בן זוגו. לכל אחד טור אחד של פעלים או של משפטים. המטרה היא שכל בן זוג יאמר את הפועל או את המשפט הרשום בטור של חברו. למשל: לתלמיד אחד יש רשימת שמות פועל ועליו לומר את שמות הפעולה המתאימים להם. לבן זוגו יש רשימת שמות הפעולה ועליו לומר את שמות הפועל המתאימים להם. לאחר מכן מתחלפים ברשימות.

(7) "בינגו"

יש וריאציות שונות של משחק זה. ככלל – לכל משתתף יש לוח ועליו לנסות לסיים ראשון לסמן בלוח טור, שורה, אלכסון או את הלוח כולו.

(8) תרגיל שלשות

תרגיל המתרגל את הנטייה כולה ומתאים לכל סוגי הנטיות (גם מילות יחס ונטיית השם). תלמיד אחד שואל שאלה בגוף ראשון או שני. השני עונה עליה תוך חזרה על המילים בשאלה בגוף שני או ראשון והשלישי מדווח על התשובה בגוף שלישי. למשל:

תלמיד א': מה **אכלת** הבוקר?

תלמיד ב': **אכלתי** לחם בריבה.

תלמיד ג': הוא אומר שהוא **אכל** לחם בריבה.

(9) "איש תלוי"

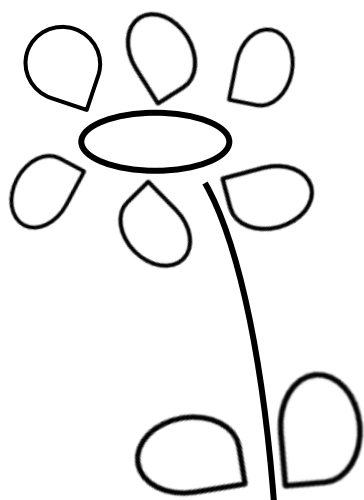
לתרגול אוצר המילים ולתרגול הכתיב. מסמנים על הלוח קווים קצרים כמספר הפועל שבחרתם. למשל: _____ . התלמידים מתחילים לנחש אותיות ושואלים – יש בפועל ל? אם יש – כותבים את האות בכל מקום שהיא מופיעה, אם אין – מתחילים לצייר את האיש התלוי – מציירים למשל ראש. המטרה היא לחשוף את הפועל שנבחר. אפשר לחלק לכל תלמיד פועל וכל אחד משחק עם שכנו. ברגע שהפועל נחשף הפתקים עוברים ימינה וכך כל תלמיד מתרגל מספר רב של פעלים.

10) שיר

שירים רבים מתאימים להשמעה כפתיחה להצגת קבוצת פעלים או לסיכום הנושא.

מילת סיכום

כל ההצעות בספר עשויות לשמש כדגם, שלתוכו אפשר לצקת תכנים אחרים. אני מקווה שתמצאו בהצעות ובפעילויות עניין ושהם ישמשו אתכם באופן יעיל ומהנה.

גוני

ג) עבודה בזוגות – עבר-עתיד

לחלק לכל זוג דף מקופל. כל תלמיד צריך לומר מה כתוב אצל חברו. כשמסיימים – מתחלפים.

אמרו את הפועל בעבר	אמרו את הפועל בעתיד
1. אקבע	1. קבעתי
2. תרשום	2. רשמתי
3. תהפכי	3. הפכתי
4. ידאג	4. דאג
5. תמשוך	5. משכה
6. נגרום	6. גרמנו
7. תפגעו	7. פגעתי
8. תפרצו	8. פרצתי
9. ימסרו	9. מסרו
10. אסבול	10. סבלתי
11. תערוך	11. ערכתי
12. תמצאי	12. מצאתי
13. ישבות	13. שבת
14. תשכור	14. שכרתי
15. ננעל	15. נעלנו
16. תאסרו	16. אסרתם
17. תדרשו	17. דרשתי
18. ילבשו	18. לבשו
19. אשכב	19. שכבתי
20. יבדוק	20. בדק

ד) הכינו תרגיל דומה לחברכם. בתרגיל יהיו 5 פעלים ממשקל אפעול ו-5 פעלים ממשקל אפעל.

ה) משמעות פעלים

אפשרות א': משחק זיכרון

לגזור את המשבצות ולחלק לכל זוג תלמידים את הפתקים במעטפה. מסדרים את הקלפים הפוכים על השולחן. כל אחד בתורו מרים 2 קלפים. המטרה – להשיג מספר רב ביותר של זוגות-מילים נרדפות או מנוגדות.

מצאו זוגות של מילים נרדפות או מנוגדות

מילים מנוגדות (הפכים)

לפתוח	לסגור	לקנות	למכור
לעבוד	לשבות	לשכוח	לזכור
לעזור	לפגוע	לשכב	לעמוד
לבכות	לצחוק	לפשוט	ללבוש
לעזוב	לחזור	לאבד	למצוא